

Bijlage 1

Overdrachtsdocument rechten en verplichtingen Vijfheerenlanden

Aanleiding en voorgeschiedenis

Op 10 juli 2018 heeft de Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel tot samenvoeging van de gemeenten Zederik, Leerdam en Vianen tot de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. Op 1 januari 2019 ontstaat de nieuwe gemeente die onderdeel wordt van de provincie Utrecht.

De consequentie van die grenswijziging is dat, volgens de wet Arhi, alle rechten en verplichtingen voor het betrokken gebied (plm 7,5% gebiedstoename en een toename van 35.000 inwoners) van de provincie Zuid-Holland overgedragen worden aan de provincie Utrecht. Contracten en eigendommen komen van rechtswege over zonder verdere overeenkomst of akte.

Het proces van in- en ontvlechting van de rechten en verplichtingen van Leerdam en Zederik is afgerond gaat de laatste, besluitvormende, fase in. Hierbij treft u de afspraken aan zoals door gedeputeerde Staten van Utrecht en Zuid-Holland op 13 november 2018 in een gezamenlijke vergadering. Ook wordt aangegeven hoe een aantal onderwerpen de komende maanden worden afgerond. Samen met financieel overzicht rechten en verplichtingen Vijfheerenlanden van 9 december 2018 is dit het overdrachtsdossier.

Het uitgangspunt van de overdracht is en blijft dat de inwoners, bedrijven en instellingen in het nieuwe gebied zo min mogelijk hinder ondervinden van de overgang en zich welkom voelen in de provincie Utrecht.

Voortgang in de dossiers

In de afgelopen maanden zijn bijna alle relevante provinciale dossiers afgerond en, waar mogelijk, concrete afspraken gemaakt over de overdracht. Het betreft de dossiers: mobiliteit, groen, bodem, water, milieu, cultuur en erfgoed, recreatie, toerisme, vergunningverlening, toezicht en handhaving, economie en ruimte. Per dossier is gekeken welke kwesties er spelen, wat de knelpunten zijn, hoe die op te lossen zijn, welke budgetten daarmee gemoeid zijn en wat de impact is op de Utrechtse provinciale organisatie. Met betrekking tot het groot onderhoud N484 en het beheer en onderhoud van het Utrechtse deel van het Merwedekanaal na 2020 zijn procesafspraken gemaakt.

Uit de inventarisatie komt naar voren dat er veel overdrachtszaken geregeld moeten worden. Het grootste deel daarvan betreft reguliere werkzaamheden. Het gaat dan bijvoorbeeld over het uitbreiden van de contracten voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen en het invlechten van provinciale subsidies voor groen. Dat zijn belangrijke uitbreidingen van verantwoordelijkheden. Deze komen in goede handen bij de mensen van de Provincie Utrecht, die dit immers al elke dag waarmaken binnen de huidige Provinciegrenzen.

Procesinrichting en rolverdeling

In het kader van de overdracht van alle rechten en verplichtingen van het grondgebied van Leerdam en Zederik van de provincie Zuid-Holland naar Utrecht is een bestuurlijk en ambtelijk proces ingericht. Het overdrachtsdocument is het resultaat van die samenwerking. Deze documenten zijn door het colleges van Utrecht vastgesteld op 18 december 2018.

Overzicht van de kwesties die in de verschillende dossiers spelen.

Het volledige overzicht van alle overgaande rechten en verplichtingen treft u aan in het financieel overzicht van rechten en verplichtingen Vijfheerenlanden. Hieronder treft u een samenvatting van de belangrijkste afspraken. Deze afspraken vallen uiteen in generieke en specifieke afspraken.

Generieke onderwerpen

Subsidies

Alle provinciale subsidies die in het gebied van Leerdam en Zederik lopen, komen van rechtswege over naar de provincie Utrecht. De provincie Utrecht kan dus niet kiezen welke subsidies wel en welke niet over te nemen. Ook is er geen keuze over de hoogte van het subsidiebedrag. Financieel wordt er een harde knip gemaakt op 1 januari 2019. Dit houdt in dat openstaande subsidieverplichtingen alsmede nog te bevoorschotten bedragen per 1 januari 2019 voor rekening komen van de provincie Utrecht. Utrecht is dan voor die subsidies per 1 januari 2019 de rechtsopvolger.

Openstaande beschikkingen die voor 1-1-2019 verleend zijn voor bijdragen aan verbetering van de mobiliteitsinfrastructuur van gemeente Leerdam en Zederik worden onverkort overgenomen door de Provincie Utrecht. Over de hoogte van de eventueel te verrekenen bedragen zijn Zuid-Holland en Utrecht nog met elkaar in gesprek.

De provincie Zuid-Holland ondersteunt de provincie Utrecht in de periode 1 januari -1 april bij het verwerken en de rapportage van lopende en nieuwe aanvragen en beschikkingen. Daarvoor wordt de provincie Zuid-Holland gecompenseerd.

Voorschriften/verordeningen

De provincie Utrecht is m.i.v. 1 januari 2019 bevoegd gezag voor Leerdam en Zederik. Dit betekent echter niet dat alle voorschriften van de provincie Utrecht direct van rechtswege geldend worden. Volgens de wet Arhi blijven in beginsel de Zuid-Hollandse voorschriften nog twee jaar van kracht, tenzij de provincie Utrecht die eerder vervallen verklaart en Utrechtse voorschriften geldend verklaart. De Zuid-Hollandse voorschriften zouden dan nog twee jaar toegepast moeten worden voor Leerdam en Zederik. Dat betekent dat binnen dezelfde gemeente Vijfheerenlanden verschillende voorschriften worden toegepast: de Zuid-Hollandse voor Leerdam en Zederik en de Utrechtse voor Vianen. Dit is vanuit het oogpunt van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid niet wenselijk en voor de vergunningverleners, handhavers en subsidieverstrekkers moeilijk werkbaar.

Het streven is om de periode waarin twee regimes gelden in één gemeente zo kort mogelijk te laten zijn. Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de provincie Utrecht zijn vanaf 1 januari 2019 bevoegd te besluiten over het vervallen verklaren of geldend verklaren van voorschriften voor het grondgebied van Zederik en Leerdam. Daarom kan pas na 1 januari 2019 hierover besloten worden.

Het voornemen is om deze geldend- en vervallenverklaring zoveel mogelijk te laten ingaan op 1 april 2019. Op die manier hebben burgers, bedrijven en instellingen van Leerdam en Zederik nog enige tijd de mogelijkheid aanvragen in te dienen die onder Zuid-Hollands recht afgehandeld moeten worden. Op deze manier wordt recht gedaan aan een ander uitgangspunt van de wet, nl. een "zachte overgang". Vanaf 1 april 2019 gelden dan de voorschriften van de Provincie Utrecht.

Voor sommige voorschriften, vooral gebiedsgebonden voorschriften, is dat niet mogelijk. Aanpassing daarvan vergt meer tijd. Voor deze voorschriften wordt een uitzondering gemaakt, zie hierover ook het kopje Leefomgeving.

Verrekening

De ontvlechting kan aanleiding geven tot verrekening tussen de provincies. Er is echter geen verplichting tot verrekenen volgens de wet Arhi. Uitgangspunt is dat colleges in onderling overleg overeenstemming bereiken. Als dat niet lukt, besluit het rijk bij Koninklijk Besluit. De MvT van de Wet Arhi zegt dat er slechts sprake kan zijn van verrekening indien de billijkheid dat vereist. Beide provincie hebben afgesproken te verrekenen volgens het principe van redelijkheid en billijkheid als dat niet anders kan. De verrekening zal dan afgewogen plaats vinden op basis van een inventarisatie (kostengeoriënteerde verrekening).

Assets

Op basis van de Wet Arhi gaan alle gronden en opstallen (publieke en private bestemming) over van PZH op PU zonder nadere overeenkomst of akte

Het betreft dan de:

- Ondergrond en opstallen provinciale wegen N484 en N214
- Ondergrond en opstallen vaarwegen (deel Merwedekanaal)
- Lingebrug (helft van brughoofd)
- Gronden natuurontwikkeling (15,6 ha)
- 105m2 Verspreid bezit

Specifieke onderwerpen

Mobiliteit

Ov-Concessieverlening

De provincie Utrecht neemt het deel Zederik-Leerdam van de nieuwe DAV-concessie over. Dit wordt als uitbreiding toegevoegd aan de huidige U-OV concessie en is effectief per 1 januari 2019. De ingangsdatum van de nieuwe concessie is 9 december 2018 en valt samen met de wijziging van alle dienstregelingen in Nederland. Zuid-Holland en Utrecht hebben voor de periode 9 december tot en met 31 december een overgangsregeling afgesproken.

Met de vervoerder is een communicatieplan opgesteld, zodat de reiziger tijdig weet waar hij/zij aan toe is.

Regiotaxi

Uitgangspunt voor de regiotaxi is om een OV-deel in te kopen bij de gemeenschappelijke regeling voor de Molenhopper. Hiermee blijft voor Vijfheerenlanden een vangnet in stand zoals ook gangbaar in de rest van de provincie Utrecht.

Overdracht wegen

N484

Utrecht neemt het eigendom en het beheer en onderhoud over van ca 6 km weg. Ook gaat Provincie Utrecht zelf haar eigen deel vanaf 1 januari 2019 beheren.

Op dit moment heeft Provincie Zuid-Holland een project voor trajectaanpak, bestaande uit grootonderhoud (inclusief gedeeltelijke verlegging) inclusief de reconstructie van de aansluiting Hoogeind (de aanleg van een rotonde) in voorbereiding. Dit werk is in 2015 door de provincie Zuid-Holland geraamd op 5,4 miljoen.

Tijdens de gezamenlijke GS vergadering van 13 november is afgesproken dat beide gedeputeerden elkaar de komende weken treffen om afspraken te maken over de overname en verrekening van dit project.

N214 (halve rotonde op aansluiting A27)

Het gaat hier om ongeveer 300m weg bij de aansluiting op de A27. Met dit wegdeel kan de provincie Utrecht geen mobiliteitsdoelen realiseren. Afgesproken is dat Zuid-Holland het dagelijks beheer en onderhoud van dit wegvak op zich neemt. In 2019 wordt een proces gestart om het eigendom van dit stukje van de N214 van Utrecht naar Zuid-Holland over te dragen. Zuid-Holland krijgt dan de hele N214 in handen.

Vaarweg Merwedekanaal

Utrecht neemt de verantwoordelijkheid op zich voor het beheer en onderhoud over van ongeveer 10,3 kilometer grote vaarweg inclusief 2,5 kunstwerk. Op dit moment heeft Utrecht die verantwoordelijkheid al voor 5,7 km en 4 kunstwerken van het Merwedekanaal (MWK) in de gemeente Vianen.

Zuid-Holland doet nu het beheer en onderhoud voor het totale Merwedekanaal ten zuiden van de Lek. De basis daarvoor is een beheerovereenkomst uit 2011 tussen de provincie Utrecht en de provincie Zuid-Holland waarin beheer en onderhoud en de verrekening van kosten van het Vianense deel is afgesproken. Utrecht neemt tot 2019 26,47% van de kosten voor beheer en onderhoud voor haar rekening. De provincie Utrecht betaald daarvoor nu een normbedrag van 1,2 miljoen per jaar.

Op 13 november 2019 is door beide GS-en afgesproken dat de geldende beheerovereenkomst in 2019 doorgezet wordt voor het totale Utrechtse deel. Tevens wordt in 2019 samen bekeken hoe en waar de oeverbeschoeiing hersteld moet worden om de veiligheid van de vaarweg te borgen. De basis voor de kostenverrekening daarvoor is het rapport van Oranjewoud (nu Antea) (2004) dat nu ook onder de huidige beheerovereenkomst ligt. In 2019 worden verdere definitieve afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud na 1 januari 2020 op het Merwedekanaal door de betreffende gedeputeerden. Daarin worden alle relevante onderdelen betrokken zoals de definitieve vervanging van de oeverconstructies, de rijksafkoopsom en eventuele personele consequenties.

Momenteel wordt een verdere actualisatie van de 20 jarige onderhoudsraming van het Merwedekanaal opgesteld door de provincie Zuid-Holland. De raming bestaat uit vast en variabel onderhoud, personeel en investeringen. Dit vormt de basis voor de kostenverdeling vanaf 2019, totdat de nieuwe overeenkomst in gaat (intentie 2020). Over de onderhoudsraming en verdeling van kosten laat de provincie Utrecht zich adviseren door een kostendeskundige natte infrastructuur, aangezien deze kennis onvoldoende in huis is.

Voorlopige inschattingen van de verschuiving van kosten naar de Provincie Utrecht in 2019 voor het nieuwe deel van het Merwedekanaal kennen een bandbreedte van 1,2 tot 3 mln euro. De eventuele kosten voor afschrijvingen van investeringen in 2019 zijn hierbij niet meegenomen.

Subsidies en beleid

Onder de subsidieregeling mobiliteit Zuid-Holland 2017 kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor infrastructurele projecten, het toegankelijk maken van bushaltes en gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid. De subsidies in Leerdam en Zederik worden afgewikkeld conform de afgegeven beschikkingen door de Provincie Zuid-Holland.

In Leerdam bij de Lingebrug is de wens voor een herinrichting van de verkeerssituatie. Hierover zijn informele gesprekken gevoerd met de Provincie Zuid-Holland, maar heeft niet tot een concreet plan geleid waarvoor een beschikking verleend kon worden. Gedeputeerde Mobiliteit van de Provincie Utrecht heeft op 22 november j.l. met de wethouders van Vianen, Leerdam en Zederik besproken dat en voorstel voor herinrichting opnieuw afgewogen zal worden door de Provincie Utrecht.

Verkeersveiligheidsbeleid

Provincie Zuid-Holland en gemeenten werken in het kader van het programma "Grenzeloos Samenwerken" aan de uitvoering van het Regionaal actieprogramma verkeersveiligheid 2017-2019. De provincie Zuid-Holland verstrekt jaarlijks subsidie aan de regio om het actieprogramma uit te voeren. Hiertoe heeft de provincie Zuid-Holland een beschikking verleend.

De provincie Utrecht heeft dit anders georganiseerd. De provincie Utrecht coördineert de voorlichtingscampagnes en koopt verkeerseducatie in en stelt dit pakket aan gemeenten en scholen beschikbaar. De provincie Utrecht neemt de Zuid-Hollandse aanpak van verkeersveiligheid, binnen het convenant "grenzeloos samenwerken voor het gebied van Leerdam en Zederik voor het transitiejaar 2019 over.

Leefomgeving

Ruimte, bodem, water en milieu

In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. De PRS en het Bodem- Water- en Milieuplan en de bijbehorende verordeningen zijn tot die tijd actief maar niet van toepassing op het nieuw toe te voegen grondgebied. De wet Arhi biedt een overgangperiode van maximaal twee jaar waarin de ontvangende provincie de tijd heeft om haar regelgeving van toepassing te laten verklaren op het nieuwe grondgebied. Deze overgangperiode zit in de wet omdat zowel de inwoners tijd moeten krijgen om zich voor te bereiden op de nieuwe situatie, maar ook de provinciale organisatie heeft voorbereidingstijd nodig.

Er is voor gekozen om nu geen wijzigingsprocedure voor de PRS en het Bodem, Water en Milieuplan en de bijbehorende verordeningen te starten. De doorlooptijd van zo'n procedure (inclusief vooroverleg) is ongeveer anderhalf jaar en zou parallel lopen aan het opstellen van de nieuwe Omgevingsvisie voor de provincie Utrecht waarin het nieuwe gebied van meet af aan wordt meegenomen. Dit zou dubbel werk en verwarring opleveren.

De consequentie hiervan is dat in de nieuwe gemeente twee regimes gaan gelden: in Vianen het Utrechtse en in Leerdam en Zederik het Zuid-Hollandse. Hierover is contact met onze Zuid-Hollandse collega's, en uit analyse van de PRV van de provincie Zuid-Holland en de PRV van de provincie Utrecht kan worden geconcludeerd dat beide verordeningen op hoofdlijnen vergelijkbaar zijn bij toepassing van onderwerpen als verstedelijking, ruimtelijke kwaliteit, specifieke beschermingsregimes en regelgeving voor specifieke functies. Qua systematiek zijn er enkele verschillen, bijvoorbeeld rond begrenzing van het stedelijk gebied en toetsing aan ruimtelijke kwaliteit. In de technisch- juridische uitwerking zijn er enkele accentverschillen in de regeling, onder meer ten aanzien van agrarische bebouwing. Deze verschillen zijn niet onoverkomelijk.

Groen en Landschap

De Provincie Utrecht krijgt er drie N2000-Natura2000 gebieden bij. Daarmee wordt de provincie ook verantwoordelijk voor de drie beheerplannen (Lekuitervaarden-Zouweboezem-Lingegebied). Op basis van de PAS-gebiedsanalyses en de N2000 beheerplannen moeten er op omvangrijke schaal inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd in deze gebieden. In de Lekuitervaarden dient nog ca 29.5 ha van functie te veranderen (landbouw naar natuur) en nog ca. 34 ha te worden ingericht. In het gebied van de Zouweboezem betreft het voornamelijk kwaliteitsverbetering van al bestaande natuur.

Een deel van de uit te voeren maatregelen in de gebieden wordt gedaan door het Zuid-Hollands Landschap en het Waterschap Rivierenland Beide provincies zijn met elkaar in overleg over de omvang van de uit te voeren maatregelen. en de 'overdracht' van de samenwerkingsovereenkomsten naar Utrecht.

De provincie Utrecht neemt de subsidies voor het agrarisch natuurbeheer en het regulier natuurbeheer over van de provincie Zuid-Holland conform de generieke afspraken Subsidies.

Zuid-Holland kent geen Landschapsverordening zoals Utrecht die wel kent (Verordening Natuur en Landschap). Er wordt een gefaseerde inwerkingtreding voorbereid inclusief bijbehorend communicatietraject.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Deze taken worden nu namens Zuid-Holland uitgevoerd door vier omgevingsdiensten en worden per 1 januari 2019 uitgevoerd door de RUD Utrecht. Het gaat om taken op het gebied van milieu, bodem, vuurwerk, zwemwater, luchtvaart, PMV en toezicht groene wet- regelgeving. De vergunningverlening groene wet- en regelgeving komt bij de provincie te liggen.

De RUD Utrecht treft voorbereidingen zodat de nieuwe taken per 1/1/19 kunnen worden uitgevoerd. De nieuwe VTH-taken waarvoor nu nog de provincie Zuid-Holland bevoegd gezag is, zijn in beeld gebracht.

De RUD Utrecht heeft een conceptvoorstel ingediend voor de ophoging van de dienstverleningsovereenkomst vanaf 2019. De omvang daarvan (ruim 4000 uur, een toename van ruim 5%) is hoger dan de opgave van Zuid-Holland (3 fte) en past in het beeld van de toename van het grondgebied en inwoneraantal. De omgevingsdienst ZHZ had al aangegeven dat de huidige begroting voor het gebied van Vijfheerenlanden te krap was. De RUD Utrecht en het team Vergunningverlening Natuur hebben contact met de omgevingsdiensten voor de warme overdracht van dossiers.

Cultuur en cultureel erfgoed

Binnen cultuur wordt veel gewerkt met partnerinstellingen die werk voor ons verzetten in het gebied. Het werkgebied en daarmee de werklust zal voor deze organisaties toenemen.

Daarnaast betekent de wijziging van de provinciegrens veel voor de taken van het archeologisch depot en voor de zorg van rijksmonumenten (toename van ruim 3% rijksmonumenten).

Financiën

De overdracht van rechten en verplichtingen van de gemeenten Leerdam en Zederik van de provincie Zuid-Holland naar de provincie Utrecht heeft financiële consequenties. Dat betreft kosten voor subsidies, projecten en onderhoud en beheer. Deze kosten zijn nog niet begroot in de begroting 2019 omdat die begroting gebaseerd is op de meicirculaire 2018. In die circulaire werd nog niet gerept over de provinciegrenswijziging. De kosten bestaan uit structurele kosten en incidentele/transitiekosten en komen meteen ten laste van de begroting 2019.

Voorlopige inschatting van de kosten (zie voor details het financieel overzicht van rechten en verplichtingen)

	Kosten structureel (2019 ev.)	Kosten incidenteel (2019)
Mobiliteit		
N484	271.414 (beheer en onderhoud)	PM
Merwedekanaal	PM	
Lingbrug	10.000 (beheer en onderhoud)	
Subsidies mobiliteit (infra)		1.035.658
OV concessie (inc buurtbus)	1.549.520	
Verkeersveiligheid	33.000	66.000 (subsidie)
Subsidies Water en Groen	2.234.800	479.250
Subsidies Cultuur en Vrije Tijd (inclusief extra kosten voor partnerinstellingen)	397.500	240.000
Milieu, Bodemsanering en VTH	422.000 (opdrachtverlening RUD)	50.000
Grondzaken		160.000
Transitiekosten (inhuur, overhead)		391.487
Formatie/Organisatiekosten (9,25 FTE structureel, 8,5 incidenteel en €15.000 per FTE overhead)	1.063.750	977.500
Subtotaal		3.399.895
Onvoorzien (10%)		339.990
Totaal	5.981.984	3.739.885

Voor de post N484 en de subsidies infra worden de komende weken definitieve afspraken gemaakt. Over de hoogte van dat bedrag is worden nadere afspraken gemaakt op basis van reële kostenramingen. De provincie Zuid-Holland raamt het totaalbedrag voor het grootonderhoud dat moet worden uitgevoerd op 5,4 miljoen. Voor de volledigheid is het bedrag voor de subsidies infra nu wel opgenomen in de tabel.

Rondom de exacte kosten voor het beheer en onderhoud van het Merwedekanaal vanaf 2019 wordt de eerste twee maanden van 2019 meer duidelijkheid verwacht.

Voorlopige inschattingen van de extra kosten voor PU in 2019 voor het nieuwe deel van het Merwedekanaal kennen een bandbreedte van 1,2 tot 3 mln euro. De eventuele kosten voor afschrijvingen van investeringen in 2019 zijn hierbij niet meegenomen.

Bij de kosten voor Cultuur en vrije tijd zijn ook de extra kosten opgenomen die gemaakt worden door de partnerinstellingen. Deze kosten worden door deze instellingen gemaakt doordat ze een groter grondgebied moeten bedienen om het Utrechtse beleid uit te voeren. Zuid-Holland heeft deze kosten niet en daarom komen ze ook niet terug in het overdrachtsdocument.